Naštvaný Salvini: EU je doupě zmijí a hyen! Epidemie změnila myšlení Italů.

- CZ24 News | 4. dubna 2020

ITÁLIE: SERGEJ GURKIN líčí hněv Italů, jimž partneři z EU oproti jiným zemím nejenže nepomohli, ale ještě jim naložili, aby konečně pochopili, zač je toho loket.

Představitelé členských států EU odmítli 6. března na mimořádném summitu návrh Itálie a několika dalších zemí na kolektivní finanční výpomoc v boji proti následkům epidemie. Řím navrhl poskytnout celoevropské záruky za navýšení veřejných dluhů členských států. Itálie coby čistý plátce do rozpočtu EU věřila, že má v současné krizi právo na výpomoc. „Partneři“ však uvažovali jinak. Rakouský kancléř Sebastian Kurz se vyjádřil za všechny: nikdo nechce, aby se dluhy Itálie (nebo i Řecka a Španělska) staly společnými.

A to nebyl jediný kontroverzní výsledek summitu. Vedoucí představitelé EU se především rozhodli během následujících patnácti dnů nepřijmout žádná rozhodnutí v otázce společného boje proti koronaviru. Vzali si tedy čas na to, aby o tom přemýšleli, a umožnili každému, aby učinil opatření sám za sebe. V Itálii nebyla tato blahosklonnost k sebereflexi v podmínkách bující pandemie “kupodivu” oceněna.

Doupě zmijí a hyen

Semeno prozření padlo na dlouho připravenou půdu. V únoru, kdy bylo v Itálii mnoho úmrtí a ve Francii a Německu téměř žádné, tyto země zakázaly vývoz respirátorů a roušek do Itálie. V březnu české úřady při kontrole objevily náklad respirátorů zaslaný Čínou pro Itálii a zabavily pro sebe více než sto tisíc respirátorů (později je s omluvou Itálii dovezly). Formální odmítnutí pomoci cestou finančních záruk byla tedy pouze poslední kapka do přetékajícího poháru.

Italský ministr pro hospodářský rozvoj Stefano Patuanelli prohlásil, že pandemii lze překonat pouze společně, ale zdá se, že někteří evropští partneři z EU očekávají, že Itálie sama zvýší své dluhy bez jakékoli pomoci, a poté za to bude pokutována v souvislosti se (jen Německem a Francií bez sankcí nedodržovanými) směrnicemi EU zakazujícími příliš vysoké vládní výdaje. Ministr zahraničních věcí Luigi Di Maio uvedl, že se Itálie v boji proti koronaviru „nebude ohlížet na žádné normy“ bruselských byrokratů a utratí tolik, kolik uzná za vhodné. Dokonce i eurooptimistický prezident státu Sergio Mattarella uvedl, že nyní „není čas na stará schémata, ale na společné činy“.

Ještě otevřeněji se vyjádřili zástupci středopravé opozice (která je v Itálii totálně populárnější než vláda). Lídr „Ligy“ Matteo Salvini nazval Evropskou unii „doupětem zmijí a hyen“, neboť není možné čekat 15 dní, jestliže lidé již umírají v důsledku nemoci „a zítra mohou začít umírat chudobou“. Dodal, že Itálie, až porazí koronavirus, začne přemýšlet o odchodu z EU a po něm rozhodně „žádná slova díků nevysloví“. Předsedkyně strany „Bratři Itálie“ Giorgia Meloniová nazvala EU „bezohlednou“ a vyjádřila přesvědčení, že „jediným smyslem takovéto Unie je hned zítra přestat existovat“.

Hrozny hněvu

Průzkumy veřejného mínění provedené v druhé polovině března ukazují, že tento postoj sdílí značné množství italských občanů. 49% respondentů souhlasilo s tvrzením, že EU nejenže nepomůže Itálii

vyjít z krize, ale dokonce jí v tom zabrání. Takový podíl euroskeptiků sociologové dosud nezaznamenali. Virus přinutil lidi odvrátit se od rétoriky „práv a svobod“ a nahlédnout skutečný stav věcí – včetně pochopení teze o zmijích a hyenách.

V Itálii okamžitě začali evropským byrokratům připomínat jejich minulé hříchy. Připomněli, jak bruselští úředníci bojovali proti italskému zemědělství metodou měření okurek a stanovováním jejich “jedině správných” parametrů. Připomněli počínání “evropských partnerů“ v příběhu s nelegálními přistěhovalci – bylo mnoho velkých slov, ještě více slibů, avšak skutečná pomoc žádná. A připomněli toho mnohem více.

V Itálii dozrávají hrozny hněvu: země pochopila, že ji zanechali v problémech samotnou. To se zvláště ilustrativně vyjímá na pozadí rychlé a nezištné pomoci poskytnuté Čínou, Kubou a Ruskem. A třebaže se hlavní média snaží o této pomoci mluvit co nejméně (a někdy si dokonce jako La Stampa vymýšlejí „ověřené“ zdroje, které informují o její „zbytečnosti“), veřejnost už neoklamou. Když jde do tuhého, staré lži nezabírají.

Planá očekávání?

Zdálo by se, že i tak je k případnému Italexitu hodně daleko. Nicméně ještě v lednu v Itálii neexistovala jediná „euroskeptická“ strana s výraznými preferencemi. Dokonce i v „Lize“ (nejoblíbenější straně v zemi s více než 30% preferencí) až donedávna říkali, že nechtějí Evropskou unii opustit či zničit, ale změnit ji zevnitř. Nyní už je slyšet úplně jinou rétoriku – a od rétoriky k praxi zase tak dlouhá cesta není. Pokřikování o “evropských hodnotách” velký smysl nedává, zato společné trhy a společná měna ano. A to vše při vědomí, že případné vystoupení z Evropské unie bude mnohem dražší než vstup do ní. Příklad Velké Británie to dokazuje – a Itálie je mnohem méně prosperující zemí.

Na evropský trh je napojena velká část italského vývozu. Také převážná část dovozů pochází odtud. Mnoho velkých finančních a průmyslových společností platí daně kdesi v Nizozemsku, a nechce se jim je platit ještě v Itálii. Občané přivykli volnému pohybu po Evropě – donedávna se počet italských programátorů a barmanů pracujících v Londýně dal počítat v tisících; o moc menší počty nejsou ani v Berlíně a Paříži. Italexit by stál obrovské sumy, přitom v Itálii byl i před koronavirem nulový ekonomický růst a veřejný dluh činil 135% k HDP. A v současnosti se prognózy na další nejméně desetiprocentní pokles HDP do konce roku zdají být až příliš optimistické.

Je proto velmi pravděpodobné, že žádné vystupování z EU se konat nebude. Až Itálie překoná koronavirus, potlačí zášť, začne si olizovat rány, zalátá systém zdravotní péče, spočítá dluhy a vyčká na záchranu od vracejících se turistů. Koneckonců EU přeci jen nemůže za to, že důsledky epidemie byly tak traumatizující, ona “pouze” odmítla pomoc. A mezi „viníky“ lze započítat nedostatečně financovaný systém zdravotní péče, nedostatek lékařů a míst v nemocnicích, nerozhodnost a slabost vlády (která diskutuje o mimořádných opatřeních tak dlouho, až mezitím přestanou účinkovat), obrovský, a to i podle měřítek EU, podíl důchodců na populaci a počet míst jejich „soustředěného bydlení“ (pečovatelské domy) atd.

Italexit je možný

Nicméně ani opačný scénář – Italexit – nelze zcela vyloučit. Pokud epidemie v nadcházejících dnech neustoupí a pokud EU zničehonic přece jen zemi nezačne pomáhat, stane se o to reálnější. Ještě reálnější bude, pokud se podrážděnost Italů vylije takovými výrony hněvu, že politici je už nebudou moci ignorovat. A bude ještě o něco reálnější, pokud třeba prezident Trump navrhne svým italským přátelům radikální kroky proti Bruselu – a ti ho poslechnou.

Zvláštní vztah Itálie k Washingtonu je někdy až komický. Mnozí žasli, když italský ministr zahraničí v těchto dnech na svém blogu poděkoval za pomoc pouze Spojeným státům a ne Číně, Rusku či Kubě. Tím spíše, že Luigi Di Maiova slova díků byla vyřčena v době, kdy pomoc USA byla teprve na samém počátku a Washington sotva před několika dny vyvezl z Itálie obrovskou dávku ochranných pomůcek a testů na koronavirus.

Zatím Itálie nikam neodchází. Zatím je pouze naštvaná.

Zatím ještě žije – i když v polohibernaci. Ale jednoho dne se zcela jistě probudí.